

Nekompromisní poznání

Ta černá díra mne fascinovala. Byla tam, kde by neměla být – v hrtanu jedné dívky. Vlastně dívenky. Nemohla být starší než dva nebo dva a půl roku. Ležela na chladném stole v jedné palestinské nemocnici. Bylo to v Gaze. Kolem stáli muži v bílých pláštích a snažili se to malé tělo s mizivou jiskřičkou života natočit do správného světla, tak abych mohl dobře filmovat. Byl jsem zde kvůli tomu. Přivedli mne sem, aby mi ukázali něco unikátního. Přivedli mne sem s hrdostí – něco takového se nestane každý den, a tak u toho musí být i televize.

Lehké šumění kamery mi signalizovalo, že běží, a já jsem vše s obvyklou rutinou pozoroval v černobílém hledáčku. Ano, obraz byl ostrý a clona v pořádku, světlo dopadalo ve správném úhlu, proč také ne, jsem přeci profesionál. Teď jsem jen čekal na nějakou akci, prostě pohyb, dělám film. Mezitím mi bylo jasné, že tu díru způsobil gumový projektil. Odpálen odněkud ze zbraně izraelského vojáka. Bez velkého míření, tyhle náboje jsou stejně nepřesné. Je taky docela možné, že si ten v gumě schovaný kousek kovu spletl cestu, chtěl vlastně někam jinam, aby přesto nakonec trefil s naprostou jistotou.

Nikdo z těch kolem stolu se nepohnul. „Špatná režíe,“ bliklo světýlko v mém mozku. Obvyklá reakce, automatická myšlenka, reakce postrádající jakoukoli emoci. Není to normální, ale pomůže to jednat instinktivně a mnohdy to může jednomu zachránit život.

Ale zde jsem zároveň cítil něco jiného, něco nesouhlasilo. Ti muži v bílém nedělali to, co jsem od nich podvědomě očekával, to, co byla jejich povinnost, zachraňovat lidský život. Kdysi to tak slíbili. Místo toho s typickou arabskou trpělivostí poněkud pootočili tu malou bezduchou dívenku v krásných čistých šatičkách. Mrak na obloze totiž poslal stín a oni chtěli ukázat vše v tom nejlepším světle a ten stín je v tom okamžiku rušil. Gestikuloval jsem volnou rukou, že by jako konečně měli něco dělat pro záchranu toho malého bezbranného života. Pochopili to po svém. Dívenku jakoby posadili a pevně drželi v pozici, kterou jsem znal ze stovek plakátů, které polepovaly ty šedé a neutěšené zdi snad každého domu ve městě. Ze všech stran se tak na jednoho dívaly tváře martyřů. Všichni obětovali život v boji za svatou věc, v boji proti Izraeli.

Konečně mi to došlo. Ti v bílém se teď plně soustřeďují na „public relation“. Kamera přece běží a oni se chtějí stát součástí politického dění, boje, kde jen počet obětí rozhoduje. Nebyli však hrdinové, rozhodnutí o další oběti přenechali mně. Často jsem o tomto pocitu, o této situaci přemýšlel a mnohokrát hovořil s kolegy. Nikdy jsem to ale nebral dost vážně, neměl jsem prostě odvalu to domyslet do konce. A teď jsem tu stál. Sám. Bylo zbytečné se ohlížet, za mnou nestál nikdo, kdo by mi pomohl.

Strhnul jsem kameru z ramene a zaplavil ty klidné a sebevědomé postavy v bílém nadávkami. Bez jediného varování jsem udeřil. Pro ně to ale byla rána pod pás. „My se snažíme pro tebe dělat to nejlepší, a ty se chováš jako arogantní idiot,“ četl jsem v jejich očích. Bylo mi to úplně jedno. Hlavně, že se podvolili – ostatně podvolí se vždy, když někdo ukáže sílu – a začali se konečně věnovat té malé dívence, která se asi nikdy nedoví, co se zde odehrálo.

Utekl jsem z místnosti, našel východ z nemocnice a na čerstvém vzduchu si trochu třesoucí se rukou zapálil cigaretu. Bylo mi jasné, že jsem svůj úkol nesplnil. Opustil jsem místo pro exkluzivní záběry, a nejen to, dokonce jsem se do něčeho zamíchal. Zase jsem udělal něco, co jsem nejen neměl dělat, dokonce jsem to ani nesměl. Říká se to tak. Novináři nesmějí zaujmout pozici, přiklonit se k té či oné straně. Nikdy v popředí neprezentovat vlastní mínění.

Zbytek dne byl pro mého průvodce – byl to domácí a tlumočil mi – nestravitelný. Nějak jsem ztratil i svůj černý humor, který mi byl vždy věrným pomocníkem a někdy i zachráncem. Hledal jsem jako zběsilý toho, kdo tento den aranžoval a hodil mi na hlavu něco, pro co byl sám zbabělý. Byl jsem agresivní a plný hněvu, choval se hrozně, každý kolem mne něco skoupil. Sebe jsem ušetřil. Možná, že také ze zbabělosti.

Po nějaké době jsem se na břehu moře, při pohledu na jeho nekonečnou hladinu přeci jenom trochu uklidnil. Najednou se jakoby na horizontu začaly objevovat tváře všech těch, které jsem už v životě potkal a pokládal je za zbabělce. Rozhodovali o životě jiných a odmítali za to nést odpovědnost. Mnozí byli tak hloupí, že je to ani nemohlo napadnout, a ti chytří to dělali s přesvědčením, nechtěli si kazit kariéru.

Já si s těmito lidmi nerozumím. Mnozí přátelé a kolegové se mne snažili přesvědčit, že to pro mne není dobré. Chápal jsem jejich obavy o svůj osud a položil svou obvyklou otázku: Proč a jak a kvůli čemu a vůbec. Odpovědi byly různé. Panovačné, příkazující, prosící a i plné

porozumění. Žádná mne však neuspokojila. Reakce na mé nechápání byly různé, respektive se měnily s přibývajícimi léty. Když jsem byl malý, tak se říkalo, že to ještě nechápu. Později, že jsem mladý a zpupný. A pak jako dospělý jsem byl neschopný a také neochotný to pochopit.

Přesto všechno jsem dospěl k přesvědčení, že je nezbytně nutné jednoho dne převzít plnou odpovědnost za naše činy. Za náš život. Mnozí tak ostatně činí již v mladých letech – život je k tomu jednoduše donutí – jiní se k tomu dopracují později a je to jejich přesvědčení. Jsou však i tací, kteří prokličkují celým životem a vyhnou se všemu. Tedy i odpovědnosti. I u mne to trvalo dlouho, než jsem našel odvahu vzít konečně svůj osud do vlastních rukou a samostatně se vydat na cestu. Byl to dlouhý proces s mnoha bezvýslednými pokusy, stále rozhodovali jiní a já se víceméně podvoloval.

K tomuto přelomu vlastně došlo v polovině mého dosavadního života. Bylo mi třicet, dnes jsem lehce přes šedesát. Tehdy jsem se rozhodl zem, kde jsem se narodil a doposavad žil, opustit. Přesto jsem ještě potřeboval dalších dvanáct let, než jsem konečně plně pochopil, co to znamená nést za něco odpovědnost. A to nejenom za sebe, ale i za ty, kteří se na mne spoléhají a věří mi. Rozhodla o tom ta rozkošná malá holčička. Maminka jí ráno připravila čisté barevné šatičky a s něhou ji ustrojila. Bylo to krásné ráno, svítilo sluníčko a dívenka se vydala plna života do světa. Netušila ještě, jak zlý může být, a dostala se mezi dvě fronty, které řešily problémy jinak než ve vzájemném porozumění. Nemohla tušit, co se stane, jaké to vše bude mít následky.

Ta mladá dáma to přežila a já, jak vidno, také. O tom, jak se odvíjel její život, nic nevím. Možná, že jsem i já trochu zbabělý a existují věci, které ani já nechci přesně vědět. Vím však, že to byla ona, která, jak já říkám, uzavřela další kapitolu mého života. Jednou z nich bylo právě těch třicet let, které jsem potřeboval k tomu, abych dospěl k rozhodnutí svůj život zásadně změnit a jít vlastní cestou. Tou další pak následujících dvanáct let, abych v sobě vyvinul schopnost převzít odpovědnost i za ty, již nepatřili k mým blízkým, k mé rodině.

Já si myslím, že v každém životě přijde okamžik, kdy se jakoby uzavře jedna kapitola a jeden má pocit a potřebu, aby ta následující byla jiná. To je okamžik, kdy rozhodujeme sami o sobě. Zda to skutečně zvládneme, nehraje tak velkou roli. My se k tomu rozhodneme, a to je to nejdůležitější. Teprve teď jsme schopni posoudit, jaký byl náš život předtím a jaký by měl být potom, tedy jak by měla vypadat naše budoucnost.

Přesto všechno se vždy obávám momentu, kdy se musím odhodlat a nebo jsem donucen k nějakému rozhodnutí. Vědomí, že tak učinit musím a že je to třeba nevyhnutelné, je většinou přítomné a schopnost chladně uvažovat také. Stejně tak je však přítomný strach, obava, zda to přinese něco dobrého, nebo to bude dokonce škodit. Je však docela možné, že když jeden není zbabělý a tento pocit strachu překoná, přebírá definitivně odpovědnost.